

חוק צמצום השימוש במזומן התשע"ח - 2018

ביום 12 במרץ 2018 אושר בקריאה שניה ושלישית החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018. מטרת החוק להגביל עסקאות בסכומים גבוהים הנעשות במזומן ולהפחית את השימוש בשיקים "פתוחים" או "מוסבים".

החוק יכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2019 ומי שיפר את הוראותיו צפוי לעיצומים כספיים ואף לקנס ומאסר.

החוק מחיל איסורים ומגבלות על מתן וקבלה של תשלום במזומן ובשיקים בסכומים הקבועים בחוק תוך הבחנה בין עוסק, (מי שמבצע את הפעולה במהלך עסקיו, לרבות מלכ"ר), למי שאינו עוסק, דהיינו, מבצע את הפעולה הכלכלית שלא במסגרת עסק.

החוק מגדיר "תשלום במזומן" כדלקמן:

"תשלום במזומן" – סכום המשולם או הניתן במזומן, לפי העניין, למעט סכום הנמוך מבין אלה:

- (1) סכום בשיעור של 10% ממחיר העסקה, מסכום המתנה, מסכום התרומה או מסכום ההלוואה, לפי העניין;
- (2) הסכום הנקוב בפרט (1) או (2) לתוספת הראשונה, לפי העניין (11,000 ש"ח או 50,000 ש"ח, בהתאמה).

לדוגמא:

ברכישה מעוסק של מוצר שמחירו 40,000 ש"ח ניתן לשלם במזומן לא יותר מ-4,000 ש"ח. ברכישה מעוסק של מוצר שמחירו 300,000 ש"ח ניתן לשלם במזומן לא יותר מ-11,000 ש"ח.

הגבלות על תשלומים במזומן:

- **עוסק** לא יתן ולא יקבל תשלום במזומן בעבור עסקה במסגרת עסקו, אם מחיר העסקה עולה על 11,000 ש"ח.
- **אדם שאינו עוסק** לא יתן ולא יקבל תשלום במזומן בעבור עסקה, אם מחיר העסקה עולה על 50,000 ש"ח.
- **תייר** לא יתן לעוסק תשלום במזומן בעבור עסקה במסגרת עסקו (ועוסק לא יקבל תשלום במזומן בעבור עסקה במסגרת עסקו) אם מחיר העסקה עולה על 55,000 ש"ח.
- **עורך דין או רואה חשבון** לא יקבל במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח, סכום במזומן העולה על סכום של 11,000 ש"ח או 50,000 ש"ח, לפי העניין, לכל שירות עסקי(כהגדרתו בסעיף 8'ב' לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000).
- לא יתן **אדם** ולא יקבל תשלום במזומן **כשכר עבודה, כתרומה או כהלוואה**, אם סכום שכר העבודה, התרומה, או ההלוואה עולה על 11,000 ש"ח, הוראות אלו לא יחולו לגבי הלוואה שנותן גוף פיננסי מפוקח.
- לא יתן **אדם** ולא יקבל תשלום במזומן **כמתנה**, אם סכום המתנה עולה על 50,000 ש"ח. **ההוראות הנ"ל לא יחולו על תשלום במזומן בין קרובי משפחה (כפי שהוגדרו בחוק), למעט לעניין שכר עבודה** וכן לא יחולו על ידי רשויות המדינה שייקבעו על ידי שר האוצר בצו;

חוק צמצום השימוש במזומן התשע"ח - 2018 (המשד)

הגבלות על שימוש בשיקים והיסבם:

- לא יתן עוסק ולא יקבל, במסגרת עסקו, תשלום בשיק בעבור עסקה או כשכר עבודה, כתרומה, כהלוואה או כמתנה, בלי ששם מקבל התשלום/שם העוסק בשיק נקוב כנפרע או כנסב לפי הענין.
- לא יתן אדם שאינו עוסק ולא יקבל, תשלום בשיק העולה על 5,000 ש"ח, בעבור עסקה או כשכר עבודה, כתרומה, כהלוואה או כמתנה, בלי ששם מקבל התשלום/ שמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי הענין.
- לא יסב אדם שיק ולא יקבל שיק מוסב מבלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק.

אכיפת החוק וסנקציות

החוק מעניק לרשות המיסים סמכויות פיקוח ואכיפה וכן קובע הוראות שונות שנועדו לאפשר את אכיפת החובות הקבועות בו.

החוק קובע שיעורים של עיצומים כספיים שיוטלו על עוסקים וקנסות שיוטלו על מי שאינו עוסק במקרים שבהם הופרו הוראות החוק וההגבלות הקבועות מכוחו, וזאת בהתאם לשווי ההפרה.

שיעור העיצומים הכספיים מהתשלום במזומן, תשלום בשיק/ שיק מוסב יהיו כדלקמן:

- (1) אם התשלום או השיק הוא עד 25,000 ש"ח - שיעור של 15% ;
- (2) אם התשלום או השיק הוא מעל 25,000 ש"ח ועד 50,000 ש"ח - שיעור של 20% ;
- (3) אם התשלום או השיק הוא מעל 50,000 שקלים חדשים - שיעור של 30%.

כמו כן, החוק קובע עבירה פלילית של מעשה מרמה שבוצע בניסיון להתחמק מהאיסורים הקבועים בחוק, שדינה שלוש שנות מאסר.

הוראות שונות

החוק קובע חובה על עוסקים לתעד את אמצעי התשלום שבאמצעותו שילם תשלום או קיבל תקבול וכן מטיל חובה על כל מי שרוכש זכויות במקרקעין לכלול בהצהרה המוגשת לפי סעיף 73 לחוק מיסוי מקרקעין פרטים לעניין אמצעי התשלום שבו ניתנה התמורה.

החוק קובע, כי שר האוצר יכול להקטין את הסכומים לשימוש במזומן ובשיקים החל מיום 1 בינואר 2020 (בכפוף להסכמות שר המשפטים ונגיד בנק ישראל ובאישור ועדת חוקה), כך שבמקום 11,000 ש"ח, הסכום יופחת ל-6,000 ש"ח, ובמקום 50,000 ש"ח, החוק יופחת לסכום של 15,000 ש"ח (למעט לעניין קניית כלי רכב).

בנוסף, החוק מחריג לתקופה של 3 שנים (עד ליום 1 בינואר 2022) עסקאות תשלום במזומן לתושבי האזור או תושבי המועצה הפלסטינית שאינם אזרחים ישראליים וכן על אזרח ישראלי הנותן או המקבל תשלום במזומן לתושבי האזור או לתושבי שטח המועצה הפלסטינית שאינם אזרחים ישראליים.